

INFORME COLÒNIA FELINA BUNYOLA

Assumpte: Denúncia 9/2021, referent a les molèsties causades per la concentració de moixos d'una colònia felina autoritzada per l'ajuntament de Bunyola a la zona compresa entre l'Escola Pública Mestre Colom, el Carrer Camí de Caubet i el Passeig Antoni Estarellas, al municipi de Bunyola.

Antecedents.

El 26 de gener de 2021 la [REDACTED], juntament amb un grup de veïnats del municipi de Bunyola, ha presentat a la Conselleria de Salut una denúncia referent a les molèsties provocades pels moixos d'una colònia felina, suposadament autoritzada per l'ajuntament de Bunyola, que es fonamenta amb els següents fets:

1. La colònia està aprovada per l'ajuntament des de fa més d'un any, però no s'ha consensuat la seva ubicació amb els veïnats. Des d'ençà, els veïnats s'han dirigit al consistori per tal de posar en coneixement la problemàtica en matèria de salut pública i conflictivitat social, sense haver rebut cap solució al respecte.
2. Està situada a la vora del centre escolar Mestre Colom i, per tant, no compleix amb les distàncies mínimes necessàries respecte dels centres d'aquestes característiques, espais d'oci infantil (hort, zona d'esbarjo dels infants).
3. No sembla existir un control efectiu de la colònia pels responsables, tant en la limitació del nombre total dels animals (més de 10 exemplars), com en l'obligació d'esterilització d'aquests (manca de les marques corresponents a les orelles dels animals) ni tampoc sobre el correcte estat sanitari dels moixos (animals amb tnyes i altres problemes de salut demostrats per la presència de vòmits, diarrees, etc.).
4. Els animals generen brutor i causen molèsties als veïnats de les zones properes, a causa de les deposicions, els orins, l'ocupació d'espais i zones particulars, les bregues amb animals de companyia, els renous generats, entre d'altres. A més a més, contaminen les teulades dels habitatges de l'entorn amb el conseqüent risc sobre les aigües destinades al consum recollides a les cisternes d'ús particular, així com sobre altres espais com a horts, jardins, mobiliari, etc. amb el risc sanitari per a les persones que tot això comporta.

En resum, els denunciants indiquen que no es compleixen les recomanacions del document *Criteris tècnics i recomanacions sanitàries, ambientals i de benestar animal*

de gestió de colònies felines, elaborat per tècnics de diferents departaments del GOIB i d'altres entitats i d'altres administracions amb competències en la matèria.

També senyalen que l'ajuntament va aprovar el passat 8 de juliol l'Ordenança municipal de benestar i tinença responsable d'animals que viuen a l'entorn humà, publicada en el BOIB núm. 186, del 29 d'octubre de 2020, que segons la seva opinió, no s'ajusta a les recomanacions del GOIB exposades al document de criteris esmentat.

Objecte.

Aquet informe es redacta amb dos objectius.

1. Valoració tècnica i sanitària dels riscos sobre la salut que pot provocar aquesta població felina excessiva als residents de la zona.
2. Determinar la normativa jurídica que estableix les obligacions municipals en relació a l'assumpte denunciat.

Valoració tècnica i sanitària dels riscos sobre la salut de les persones a causa de colònies felines.

Els riscos que hem de valorar són de diferents tipus:

1. Riscos derivats de la possibilitat de transmissió de malalties felines a les persones.
2. Riscos derivats d'una higiene ambiental incorrecta.
3. Altres riscos.

1. Riscos per malalties felines transmissibles o zoonòtiques.

Els moixos poden patir diferents malalties, però només algunes d'elles es poden transmetre a les persones. En aquest document valorarem aquelles que són especialment rellevants per la seva gravetat o incidència.

Malalties parasitàries. Hi ha nombrosos paràsits que poden afectar als moixos, ja sigui en la seva forma adulta o en les intermedis del seu cicle biològic. Segons les dades epidemiològiques disponibles en l'actualitat, a Mallorca només són d'interès zoonòtic les següents:

- a) Protozous: el més important és el *Toxoplasma gondii*, causant de la toxoplasmosi, que pot tenir greus conseqüències a persones immunodeprimides i a dones en estat de gestació. Els moixos són els hosts definitius i els que excreten les formes biològiques infectives a l'home. Estudis realitzats demostren que la prevalença d'aquest paràsit als moixos salvatges de les Balears es troba sobre el 64% (la més alta de tots els estudis

realitzats al respecte en diferents indrets del món en aquests animals), amb una distribució homogènia a tot el territori de Mallorca, per la qual cosa el risc sanitari n'és elevat.

Altres protozous que està assolint una importància alta és la *Leishmania infantum*, que malgrat afecta essencialment als cans, també s'està trobant en els moixos, i cada vegada hi ha més evidències del seu paper com a reservori del paràsit.

També podem trobar altres protozous potencialment productors de malalties (habitualment de tipus digestiu), com és el cas dels *Cryptosporidium* spp. o *Giardia* Spp. amb potencial zoonòtic però poc rellevants en els moixos.

b) Helminths. Segons estudis recents hi ha dos espècies d'aquests paràsits amb elevades prevalències a les poblacions de moixos salvatges de Mallorca: *Toxocara cati* (i també *T. canis*), *Toxascaris leonina* i de *Ancylostoma tubaeforme*. La primera d'elles és la responsable de la malaltia coneguda com Larva Migrans Visceral, que pot afectar a nins petits; els moixos joves, que porten la forma adulta, són els principals difusors dels ous d'aquest paràsit i de la seva presència a l'ambient des d'on poden contaminar aliments i / o persones (especialment quan no es segueixen pautes higièniques, com és sobre tot el rentat de mans); la segona també és definida en ocasions com potencialment zoonòtica.

c) Externes. Hi han diferents paràsits externs que poden afectar a les persones que es troben al voltant dels animals. Els més destacables són:

Àcars (*Cheyletiella blakei*, *Notoedres Cati*). Produeixen sarna als moixos, que per contacte pot ser transmissible a les persones en determinats casos.

Artròpodes. Puces i paparres, que a més de les molèsties que produeixen directament per la seva acció, poden ser vectors d'altres agents patògens.

Malalties infeccioses.

d) Víriques. La Ràbia és la de major interès. Es tracta d'una malaltia de curs fatal que es transmet per mossegada o rapinyada; a dia d'avui no està present a Mallorca, excepte a les rates pinyades. La possibilitat de transmissió de aquest virus dels quiròpters als moixos és molt limitada, però així i tot se n'han descrits dos casos a França en els darrers anys i per tant no és pot descartar.

e) Bacterianes. Es poden vehicular diversos agents patògens, però des del punt de vista de la salut pública els més interessants són dos que es transmeten

per mossegada o rapinyada: *Bartonella henselae*, responsable de la malaltia de la rapinyada del moix; les Pasteurelles, que provoquen infeccions a les ferides generades per mossegades d'aquests animals.

Totes aquestes malalties poden ser transmeses pels moixos i provocar quadres que són generalment lleus però que, en determinades circumstàncies (immunitat deprimida, manca de mesures higièniques després d'una agressió, etc.), poden ser greus o inclús letals en el cas de la ràbia. És important tenir-lo en consideració per a la població infantil o les persones grans.

També hem de ressenyar que la pràctica totalitat d'aquests problemes **es poden prevenir** mitjançant un control veterinari periòdic dels animals amb accions com vacunacions (ràbia), tractaments antiparasitaris, mesures higièniques, etc. de manera que el control sanitari de la colònia esdevé fonamental. Per la documentació aportada a la denúncia, no sembla clar que aquest control s'estigui realitzant amb garanties i, en conseqüència, els riscos no estarien controlats.

2. Riscos per condicions higièniques ambientals deficientes.

Una població animal excessiva i no controlada té repercussions directes en les condicions higièniques del medi on s'ubica.

- 1) Per una banda, les relacionades amb el proveïment d'aliments.
 - a. Si aquest és insuficient, pot provocar que els animals hagin de cercar i obtenir els aliments necessaris per a la seva supervivència a contenidors i dipòsits de fems o, inclús als domicilis particulars. La ruptura de bosses de fems i dispersió de deixalles són els efectes més habituals.
 - b. Si és excessiu, les restes del menjar poden servir d'aliment a altres espècies animals i permetre la seva proliferació (rosegadors, aus, etc.) donant lloc a altres problemes a l'entorn.
- 2) Per altra banda, un excés dels excrements i miccions dels animals i la seva distribució no controlada a l'entorn, que en aquest cas afecta a les zones de jocs infantils, hort escolar, horts i jardins particulars, teulades dels habitatges circumdants, generen males olors, efectes visuals negatius i contaminació d'espais públics i particulars (especialment greu, la de les aigües destinades a consum recollides a les cisternes particulars).
- 3) També afavoreix la proliferació de paràsits externs (tal i com hem comentat al punt 1.c de l'apartat anterior) que, a més a més de les molèsties, pot tenir repercussions sobre la salut de les persones.
- 4) Contaminació sonora durant les èpoques d'activitat sexual.

3. Altres riscos.

Finalment hem de valorar altres riscos, tant per a les persones i els animals domèstics que conviuen en l'entorn on s'ubica aquesta població, com per al medi ambient.

- 1) Possibilitat de l'increment d'agressions (mossegades i rapinyades) a persones i altres animals de companyia, en èpoques d'activitat sexual, enfrontaments territorials o quan accedeixin a altres habitatges per a cercar aliments.
- 2) Impacte sobre la biodiversitat degut a l'activitat caçadora dels moixos. I també afecta a determinades espècies domèstiques criades per algun veïnat (canaris).

Normativa jurídica que estableix les obligacions municipals en la gestió i control de colònies felines.

1. Normativa estatal.

La **Llei 7/1985, del 2 d'abril, Reguladora de les Bases del Règim Local (i les seves modificacions)**, estableix al seu article 25.2.j) que el municipi exercirà com a competències pròpies, entre d'altres, la protecció de la salubritat pública, que inclou tots els aspectes que s'han descrit en l'apartat de valoració dels riscos d'aquest informe.

2. Normativa autonòmica.

La **Llei 1/1992, de 8 d'abril, de protecció dels animals que viuen en l'entorn humà** (BOCAIB Núm. 58, del 14 de maig de 1992) és el text legal que estableix les normes per a la protecció dels animals que viuen al voltant de les persones, siguin domèstics, domesticats o salvatges en captivitat (art. 1.1) En el cas concret dels animals que componen la població de moixos denunciada, la llei pot tenir dues interpretacions:

- Per una banda, considerar aquests animals com a vagabunds, ja que no estan identificats ni inclosos al Registre d'Identificació d'Animals de Companyia de les Illes Balears (RIACIB), ni tampoc pertanyen a cap propietari en concret (art. 29). Aquesta norma també estableix que són els ajuntaments, o en el seu cas, l'entitat supramunicipal corresponent qui hauran de procedir a la recollida dels animals vagabunds i acollir-los fins que siguin recuperats, cedits o sacrificats (art. 30).
- Però per altre, hi poden incloure's en la definició d' animals en llibertat, siguin salvatges o domesticats, dels quals la seva protecció, així com la seva

caça, pesca o recollida, es regularà per les disposicions que els hi siguin pròpies (art. 2). En concret, els animals diferents als cans assilvestrats, no seran considerats com a tals i podran ser objecte de caça, pesca i recollida, d'acord amb la seva legislació al respecte. Específicament, l'article 8 del Decret 71/2004, de 9 de juliol, pel qual es declaren les espècies objecte de caça i pesca fluvial a les Illes Balears, considera que aquestes poblacions serien objecte de caça, els dies i temporades establertes, si no existeix una regulació superior.

El **Decret 56/1994, de 28 de maig** (BOCAIB, Núm. 65, del 28 de maig de 1994), que desenvolupa la llei anterior, desenvolupa específicament el contingut de la llei. En particular, interessa l'article 70, el qual indica que la captura i transport d'animals vagabunds s'efectuarà pel Centre Sanitari Municipal o Centre supramunicipal o concertat, que és una forma de incidir en la responsabilitat municipal sobre aquest tipus d'animals.

3. Normativa municipal.

L'Ajuntament de Bunyola va aprovar el mes de juliol de 2020 l'*Ordenança municipal de benestar i tinença responsable d'animals que viuen a l'entorn humà* i a la que s'inclouen, de manera específica, els moixos ferals i les colònies felines formades per aquests animals. La definició d'aquestes agrupacions indica expressament que, en cap cas, els animals que pertanyen a aquestes colònies tendran la consideració de vagabunds o abandonats, fet que podria entrar en contradicció amb la norma autonòmica, en aquest cas la Llei 1/1992 i el seu reglament de desenvolupament, el Decret 56/1994.

La ordenança estableix les condicions requerides per garantir el benestar dels animals d'aquestes colònies i que l'ajuntament promourà la seva existència, però en cap moment determina aspectes que són fonamentals:

- Un procediment d'autorització, amb els requisits necessaris que hauran de complir.
- Les obligacions de les persones que es responsabilitzin de les colònies.
- La sistemàtica i responsables dels controls de verificació del compliment dels requisits.

Aquestes mancances implica que no existeixin mecanismes correctors en el cas de que aquests animals generin molèsties i riscos a les persones de l'entorn, com és el que està passant i s'ha denunciat a aquesta Conselleria. Com exemple d'una normativa municipal que inclou aquests punts, es remetem a la modificació de l'article 18 de l'Ordenança d'animals domèstics de companyia, de l'ajuntament de Pollença (BOIB núm. 29, del 6 de març de 2018).

Per altra banda, la pròpia ordenança estableix una sèrie d'obligacions a les persones propietàries i posseïdores d'animals domèstics entre les que es troben:

- Evitar que es produeixin situacions de perill o molèstia per a les persones (article 6.1).
- Limitar el nombre màxim d'animals que es puguin tenir a un habitatge per evitar molèsties a tercers (art. 6.3).
- Accés al locals públics lligats de corretja i que no causin molèsties (art. 6.5.b).
- Mantenir les millors condicions de salut, especialment en front de zoonosis, per evitar riscos a les persones i a altres animals (art. 6.5.f).
- I l'article 11 que regula la presència d'animals domèstics i de companyia a la via pública i en els espais públics obliga a: evitar que embrutin els espais públics; prohibeix l'entrada als parcs infantils o jardins d'ús exclusiu dels nins; prohibeix l'abandonament d'excrements i les miccions en les façanes...i en el mobiliari urbà, de manera que, en cas d'incompliment, l'autoritat municipal podrà requerir al propietari o propietària o al posseïdor per a què procedeixi a la neteja immediata (art. 11.1 i 2).

Es evident que aquestes obligacions van dirigides exclusivament als propietaris o posseïdors dels animals, però sembla incongruent que no estiguin inclosos els moixos ferals de colònies, que són responsabilitat del mateix ajuntament que obliga als seus ciutadans a complir amb la normativa.

4. Situació actual i iniciatives de les administracions per regular la problemàtica dels moixos ferals. Les colònies felines urbanes.

En l'actualitat, la major conscienciació de la societat envers del benestar dels animals i del seu paper social, obliga a les administracions competents a trobar-ne la manera de facilitar la convivència i la inserció, minimitzant molèsties i prevenint els riscos associats. Al respecte, l'any 2016 es va constituir un grup de feina en el que hi participaren tècnics de les Conselleries de Medi ambient, Agricultura i Salut, així com del Consorci de Conservació de la Fauna Silvestre (COFIB) i de l'Ajuntament de Palma. El resultat va ser l'elaboració i publicació del document *CRITERIS TÈCNICS I RECOMANACIONS SANITÀRIES, AMBIENTALS I DE BENESTAR ANIMAL DE GESTIÓ DE COLÒNIES FELINES* que, malgrat no tenir un valor normatiu, establia les recomanacions als ajuntaments, com a autoritats competents en la matèria, per poder regular les colònies felines. Posteriorment, el juliol de 2020, el Consell de Mallorca va elaborar un model d'ordenança, basat en el document esmentat (que modifica alguns dels criteris del document original) amb el mateix objectiu, es a dir, facilitar la regulació de les colònies felines i els criteris d'autorització, establir els controls necessaris per minimitzar els riscos i les molèsties als veïnats. Aquest document es va presentar a l'Assemblea de Batles l'estiu de 2020.

També és necessari destacar que, a hores d'ara, el Parlament de les Illes Balears està fent feina en una nova llei de Benestar Animal que modifiqui l'actualment vigent, especialment per a animals de companyia i moixos ferals. Dins aquest marc legal, s'haurà d'incloure la regulació de les colònies felines i, és necessari que tots els poders públics competents, s'involucrin. I també està en projecte l'aprovació d'una Llei estatal dins aquest any.

Per tant, està clar que es produirà una modificació clara dels preceptes legals que, en matèria de regulació del benestar i protecció dels animals, són d'aplicació a les colònies felines de moixos ferals. Mentrestant, l'Ajuntament té l'obligació de complir amb les disposicions legals existents cercant l'equilibri entre el benestar dels animals i les condicions adients de convivència en les persones amb les que conviuen.

Conclusions.

L'opinió del tècnic que subscriu aquest informe, un vegada estudiada la documentació aportada pels denunciants, és la següent:

- La colònia felina presenta un **excessiu nombre d'animals**.
- Està ubicada en espais públics on no està indicada la seva implantació (pràcticament al costat de l'escola pública Mestre Colom) i que deambulen també per espais privats, de manera que poden suposar un **risc sanitari** per als usuaris i els veïnats, tant per la possibilitat de transmissió de determinades malalties com per les condicions insalubres derivades i les molèsties ocasionades.
- La població de l'esmentada colònia felina no sembla estar sotmesa a cap tipus de control veterinari o sanitari i ni garantida l'esterilització de tots els animals que la componen.
- L'Ordenança municipal actual té mancances que repercuteixen en els aspectes anteriors i que la manca d'un procediment d'autorització i dels requisits a complir, està en contra d'altres competències pròpies municipals, tal i com demostren els fets denunciats.

En conseqüència, l'ajuntament **ha d'implementar les accions correctores adients** per resoldre aquesta situació i, especialment:

- Limitar i controlar el nombre total dels animals de la colònia i retirar els animals en excés a través de mitjans especialitzats, propis o concertats.
- Ubicar-la a un indret adequat, allunyat d'espais destinats a la població infantil, sanitaris, etc. que es faci net i es desinfecti amb periodicitat.

- Establir els requisits mínims a complir per les persones que s'hi responsabilitzin, les quals hauran d'estar perfectament identificades, i que hauran de garantir unes condicions higièniques idònies de l'espai on s'ubiquin, així com un proveïment suficient d'aliments sense sobrants.
- Garantir el control sanitari veterinari dels animals i que tots estan esterilitzats.
- Establir un sistema de control del compliment dels requisits anteriors.

Per facilitar aquesta tasca i aconseguir els objectius esmentats, són de gran ajuda el document de criteris tècnics (web de la DG d'Espais Naturals i Biodiversitat) i l'ordenança tipus del Consell de Mallorca (Direcció Insular de Desenvolupament Local i Caça).

A Palma, a 26 de febrer de 2021

Ramon García Janer
Cap del Negociat VI
Servei de Salut Ambiental
DG De Salut Pública i Participació

